

ŽIVOTNÍ PŘÍBĚH ROBERTA BIRNBAUMA

Zpracovali: Jakub Kos a Vojtěch Šoula ze ZŠ Evžena Rošického 2, Jihlava,
pod vedením paní učitelky Jiřiny Nápravníkové

Pan Robert Birnbaum se narodil 20. března roku 1929 v Puklicích u Jihlavy. Rod Birnbaumů pochází ze Zdounek u Kroměříže. Část jeho rodiny ale opustila české luhy a háje, a žije až doposud v Americe. Robertův otec byl správcem na místním velkostatku, maminka učitelka ručních prací – dcera místního kováře.

Dětství prožil v Puklicích, kde navštěvoval obecnou školu a tělovýchovnou jednotu Sokol.

V Puklicích ale byla pouze obecná škola.

Od šesté třídy musel chodit do školy v Lukách nad Jihlavou. Každý den, v zimě, létě, za deště i sněhu, tam chodil pěšky. Krom posledního roku, kdy dostal svůj první vysněný bicykl.

Dětství měl klidné do příchodu nacistické armády v roce 1939.

„No tak dětství moje bylo tak jako všech ostatních dětí, si myslím, pěkný. Protože, když je člověk mladej, tak mu nic neschází. Starají se o něj rodiče a prarodiče, je mu dobře. Ale potom přišla válka. V devětatřicátém roce nás zabrali Němci a to už nebylo tak dobré.“

Okupaci prožíval jako dítě velice těžce.

Tatínka odvedlo gestapo tři dny před jeho narozeninami. Vše si pamatuje, jako by to bylo včera. Němci přišli do jejich bytu a hledali něco, co nenašli. Ale tatínka Němci i tak odvedli. Když se chtěl malý Robert s tatínkem rozloučit objetím, tak:

„... sem mu tam v tý chodbě skočil okolo krku a ten gestapák mě vzal a hodil mě takhle na tu stěnu. Ještě to cejtim, tady ty záda.“

Pan Robert říká, že ho ta rána stále bolí. Chtěl se dozvědět, proč mu tatínka odvedli, ale jeho matka usilovala o to, aby to nechal být.

Otec bohužel nebyl jediná oběť této rodiny.

„Protože, jak říkám, vystěhovali nás Němci. Tatínka zavřeli, babičku zavřeli. Už jsem je neviděl. To už v koncentráku zůstali. No a ten můj prastrýc, vlastně babičky bratr, ten zahájil hladovku, aby si ho neodvedli taky. A za 10 dní zemřel.“

„No tak tatínka odvezli tady do Jihlavy. Tady, jak je dneska naproti zimáku ta vysoká škola, tam byl okresní soud. Tam byl prvně zavřenej. Potom ho transportovali na Mírov, do věznice Mírov. Odsud ho potom transportovali do Kouniček v Brně. No a odsud ho odvezli do Osvětimi a tam prostě už zemřel. No a babička. Babičku odvezli do Terezína.“

Proč? Tato otázka doposud nebyla zodpovězena.

Po vsi se povídalo, že byl pan Birnbaum starší v odboji. Ze strachu se ostatní od rodiny na nějaký čas odvrátili. Báli se. Co kdyby se jim Němci mstili? Naštěstí to netrvalo dlouho a lidská solidarita zvítězila nad strachem. Oporou jim byli hlavně sourozenci maminky, ale i ostatní lidé ve vesnici.

Po čase se Robert dozvěděl, že druhý správce na velkostatku sympatizoval s nacisty a pravděpodobně otce udal. Sám před koncem války s celou rodinou utekl neznámo kam.

Přes všechny útrapy navštěvoval malý Robert základní školu jako ostatní děti a užíval dětství, jak jen bylo v této těžké době možné.

Během druhé světové války začal studovat na střední škole průmyslové v Brně, jelikož v Jihlavě tento typ školy nebyl. Školu navštěvoval bez velkých problémů. S učiteli měl dobrý vztah a se spolužáky také problémy neměl. Jedna z horších vzpomínek byla ta, když zavřeli školu a jeli ustupující nacistické armádě kopat zákopy.

„Před Vánoci roku 1944 nám zavřeli školu a před frontou jsme museli jít dělat zákopy. Takže jsme okolo Brna kopali zákopy pro vojáky, aby se mohli bránit proti postupující ruský armádě.“

Školy zůstaly zavřené až do osvobození Brna. 1. května 1945 konečně studenti opět usedli do školních lavic. Aby mohli od září pokračovat v dalším ročníku, byli nuceni chodit do školy během celých prázdnin.

Po osvobození Brna se vydal na cestu. Nejspíše na nejhorší cestu v životě. Tehdy si jako mladík neuvědomil, že Jihlava a okolí není osvobozená a všude kolem se vedou poslední boje. Vlakem projížděl přes frontu, z Náměště do Studence musel jít dokonce pěšky. Domů se ale vrátil bez úhony.

O pár dní později prožil znovu osvobození. S maminkou se 7. května radoval z osvobození Jihlavy a okolí.

Dobu okupace mu zpříjemňoval sport. Hrál fotbal a samozřejmě nadále navštěvoval Sokol.

Léta studentská ukončil úspěšnou maturitou. Chtěl pak pokračovat na vysoké škole, ale z pocitu povinnosti pomoci mamince, místo studia šel pracovat. Vysokou školu si dodělal při zaměstnání.

Ve firmě Pal, později Motorpal, pracoval celý svůj život. Prošel si různé pracovní pozice, před důchodem zastával funkci asistenta podnikového ředitele, následně vedoucího odboru.

Při nástupu do zaměstnání dostal podmínku – vstoupit do KSČ. Podepsal. Pak ale přišly prověrky a nevyhověl. Kritizoval sjezd v Londýně a dobrý „kamarád“ si to nenechal jen pro sebe. Ze strany ho vyškrtli.

Únor 1948 vnímal jako 19letý mladík. V té době již pracoval, viděl změny, které v podniku nastaly. To, co ho nejvíce trápilo, nebyla politika, ale možné ohrožení konání XI. všesokolského sletu, na který se pilně nacvičovalo.

„No, to byl pro mě velikej a nepředstavitelnej zážitek, protože to mi bylo v té době 19 let. To jsem byl prvním rokem muž.“

Další slet se již neuskutečnil.

„Režimu se to prostě nehodilo do krámu, tak to bylo zakázaný.“

V tomto roce bylo změněno vedení Sokola, které postupně přešlo pod Československou tělovýchovu. Sokolské slety, spartakiády. Vždy se jich účastnil - jako aktivní cvičenec nebo organizátor.

Osobně se ho v období padesátých let nejvíce dotkla situace na vesnici a s ní spojená kolektivizace a násilné vystěhování tzv. kulaků.

„Bylo mi proti vůli, když třeba u nás na vesnici tři ty sedláky vystěhovali. Měl jsem tam taky kamarády, kamarádky. To bylo proti mojí mysli.“

Také maminka v této době pocítila menší problémy, protože byla v Lidové straně.

„V těch letech měla z rodiny akorát problémy maminka, protože byla u lidové strany.“

V Puklicích totiž působila mocná komunistická strana.

V roce 1951 byl pan Robert odveden na vojnu, na kterou má až doposud dobré vzpomínky.

„U odvodu jsem získal skupinu CD. To nebylo jako civilní diplomat, to ne. To bylo ÁČKO, to bylo bez vady. Potom BÉČKO byli jako takový už horší vojáci, a já jsem měl CÉDÉ.“

Vojnu tedy prožil v kanceláři jako písař.

„Myslím si osobně já, že dnešním klukům ta vojna moc schází. Rok, aspoň rok...“

Do Sokola ho v šesti letech přivedl pan učitel. Sokolu a pohybu zůstal pan Birnbaum věrný celý život. Na střední škole a na vojně byl fotbalovým brankářem. Fotbalu se věnoval také v Jihlavě, kde byl prvním brankářem Spartaku Jihlava.

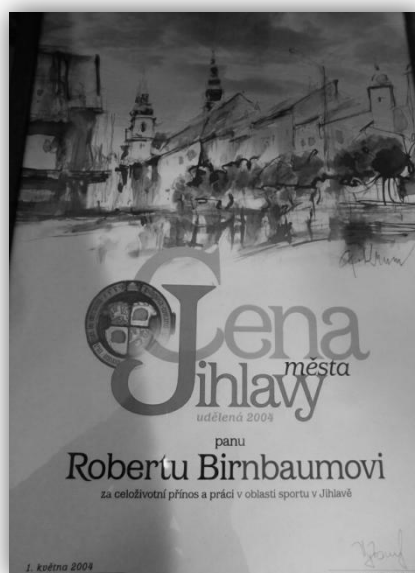
V roce 1954 se oženil. Se svojí manželkou, kterou poznal samozřejmě v Sokole, vychovali dva syny. Ti se, stejně jako jejich rodiče, věnují sportu. Jejich vášeň ke kolům dokonce dosáhla až na olympiádu.

Aby se milovanému sportu mohl věnovat naplno, znovu vstoupil do strany. Díky tomu, získal také byt, ve kterém žije až dodnes. To a možnost věnovat se naplno a v klidu milovanému sportu byly jeho celoživotní výhody.

„Ale zachránilo mě to od toho, že když se dělal nábor do Lidových milicí, tak já jsem říkal. Já dělám tělovýchovu, to je záslužná politická práce. A to mě zachránilo.... Neměl jsem rád zbraně a také jsem se nikdy nechtěl angažovat.“

„V ČSTV jsem pracoval od pětapadesátého roku, kdy jsem začal cvičit na tu první spartakiádu. A když jsem se potom přestěhoval do Jihlavy, tak jsem byl člen pléna. Později jsem byl místopředseda ČSTV v Jihlavě. Přitom jsem hlavně preferoval tu základní a rekreační tělesnou výchovu... No a v tom ČSTV jsem působil až do 82 let.“

Sportu zůstal pan Robert věrný celý život, získal různá ocenění. Osobně si velice váží toho, že získal Cenu města Jihlavy.

„Můj sportovní vzor byl bezesporu Emil Zátopek. A potom, co se týče fotbalu, tak Josef Bican a František Plánička.“

Pan Birnbaum zažil tři režimy a říká, že každý z nich měl své klady a zápory.

Zajištěná práce, dobré školství, lékařská péče, to na minulém režimu oceňoval v době, kdy měl rodinu. Proti vůli mu byla politická diskriminace a pronásledování těch, kteří měli jiný názor

„Je potřeba žít tak, abyste se na konci svého života nemuseli za nic stydět. Abyste měli hrdej pocit, že jste pro tu společnost něco

vykonali. A hlavně, aby se z vás stali čestní lidé. Aby se vám dobře, dobře na tomhle světě dařilo – to se vám bude dařit, když se budete držet toho, že budete čestní a spravedliví a budete posuzovat lidi tak, jak se má.“

Jeho krédo je k zamyšlení, praví se v něm:

„Člověka nesmíte soudit podle barvy, vyznání nebo politické strany – ale jen podle toho, jestli se k vám chová dobře, anebo špatně.“

Robert se sportu věnuje dodnes. Čeho si na něm cení?

„Čeho se cením? No tak hlavně si cením toho, že jsem nevyrostl v nějakého křiváka. Ten sport člověka formuje a musí se smířit jak s vítězstvím, tak s porážkami. A tak to i v životě je.